

Iako smo kao emigranti po-
trebni pomoći svakoga onoga,
koji nam je može pružiti, ne mo-
ramo zato biti sluge svacije! Us-
pravna i ponosna čela služimo
samo Istri!

ISTRA

Čuvstva tko nema za narod i
zemlju naroda svoga, ne zna na
zemlji za slast, koja nad'izvi sve!
Narod, koji se odreće ma i je-
ne stope svoje zemlje, nije doste-
jan da se nazivlje narodom.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Skupljajmo narodno blago!

Ovakav ili sličan poziv upravlja je na svoje čitatelje trše. Naša sloga prije nekih čini mi se skoro pedeset godina, a pojedini su narodni prvaci razasli na sve naše vidjenje ljude: župnike, učitelje i istaknutije seljake, na stotine pisama, molbi ih da po-
bude sve narodne pjesme, poslovice, pitalice i gatalice, jednom riječu sve ono duševno blago, što ga je narod stoljećima stvarao i pribirao. Tom prilikom započelo se i prekapanjem pravnih listina i papira po župnim uredima i arhivima rijetkih općina, koje su pale u naše ruke. Mnogo je narodno blago sakupljeno onih dana, i ono nam još i danas služi kao najrijetkiji dokaz i najrijetkiji dokument hrvatsva onoga našeg dragog kraja.

U pjesmi i plesu, naricaljki i poskočnici, u pučkoj melodiji kao i u divnoj narodnoj nošnji, najbolje se očituje duša naroda. To su najizvorniji izražaji njegovih, to su njegova autohtona kultura, koja ga čini narodom, sa njegovo-
vima specifičnim oznakama i karak-
teristikama različitim od svakog drugog naroda.

Danas kada škola i sav odgoj polako odnarađuje i razvodnjuje naš živ-
val u Istri, kad mu silom prilika po-
plavljuje raznim tudicima i sam jezik,
du naš je svakoga od nas, koji ima
ma kakvog dodira s onim našim na-
rodom, da sakuplja i pribire, odnosno
dade sakupljati i pribirati sve što tvori
njegovu duševno blago, njegov narodni
duša. A da je svaki od nas u životom kon-
taktu s rodnim krajem, sa svojim rod-
binom i prijateljima, drugovima iz mladih
dana, braćom i sestrama, ne treba
posebno isticati. Ako nam je granica
prezerala tijelo, nije nam prezerala
dušu.

Ali i ovdje u Jugoslaviji pruža nam se prilika da pokupimo mnogo dragoc-
jeno zrnce iz goleme duševne riznice
naše, ima nas konačno 70.000 skuplje-
nih iz svih krajeva Istre. Svaki taj
kraj, čak svako selo, ima neke svoje
specifične karakteristike. I svi smo ih
mi stariji sa sobom poujeli. One su
duboko usječene u našim dušama, one
žive u našoj svijesti. Tko od nas nije
u času vedrine i raspoloživosti duhovito
zaburagao koji od davnih stihova što
ih je čuo od oca ili dječa u mladim da-
nimia? Tko od nas nije u času ushita
i sreće rekao drugu ili drugarici onu
tolj punu i slatku riječ »lipa kivi mo-
ja?« Tko od nas nije svome djetu
pričao priču o »štrigama« i vilenja-
cima. Što ju je u najranijem svom di-
jetinjstvu dolje na starom ognjištu za
zimskih večeri slušao od svog starog
djeda ili bake?

Pa pjesme narodne i melodije, od
kojih svaki od nas starijih bar po koju
znade, nijesu li i one golemo blago,
koje mi nosimo u dušama, a koje će
ne pokupimo li ih i predamo budućim
pokoljenjima, biti s nama pokopane...

Jedan me je od naših intelektualaca,
član predratne borbene omladine u
Istri, ovih dana nakon predstave
Ođak—Vilovićeve opere »Dorica pleše-
skoro sa suzama u očima zaklinjao:
»Ta gdje ste vi književnici i ljudi od
pera, gdje ste vi muzičari i kulturni
radnici, da nešto takova iz našega kra-
ja, naše Istre, ne iznesete. To su do-
kumenti, to je propaganda...«

Da se bolje razumijemo ističem, da
sadržaj opere »Dorica pleše« tvori tri
originalnih i edumurskih narodnih pie-
sama i melodija i da cijela opera nije
ništa drugo, nego prikaz narodnoga ži-
vota u Medumurju. Veselje i radost,
tuga i bol i sva skala duševnih osje-
ćaja, kako ih izrazuje tamošnji narod
prikazane su na pozornici. Taj život,
ta duša — može biti nikakva druga
nego samo hrvatska. To se očituje u

PRVI DEKAN ITALIJAN U SLOVENSKI DEKANIJ

Uprava idrijskega rudnika prodrla s svojim kandidatom

Istrija, 6. junija 1939 — Po skoraj
mesečni borbi med crkvenom i svetno gos-
posko, ki je toliko razburjala duhove, v
našem mestu in vsaj dekaniji, smo 21. maja
sprejeli novega dekana, proti vsakemu pri-
čakovanju, Italijana, v osebi Ettore Carlet-
tija, dosedanjega župnika v Krminu. Na ta
način se odpira v zgodovini našega mesta
nova važna stran, ki nas ne navdaja z
najlepšimi pogledi v bodočnost. Po peščici
Italijanov, ki so se priselili v naše mesto
jo bil sprejet kar najštevečanje in z navdu-
šenjem. Ne bi pa to mogli reči za domačo
prebivalstvo, ki je sprejemu prisostvovalo le
v zelo majem številu in s kaj manjšimi ob-
čutki; od domačinov se bilj naš prisotelj
največ le oni, ki so morali to storiti. Po
svetnem sprejemu so je napolil novi dekan
na ocelj nepovplivnega župnišča, kjer mu
je dal potrebno informacije dosedani župni
upravitelj Gnežda, nato pa se je napolil v
cerkev, kjer je daroval mašo in nagovoril
prisotno v italijančnem in slovenskem je-
ziku. Pri tem smo opazili, da govori dohaj
dobro slovenski, čeprav se mu v izgovor-
javi in naglasu pozna, da to ni njegov ma-
terinski jezik. Zanimivo je in omenbo vred-
no, da je že pri prvem sletenju z domačo
duhovščino poprosal o obstojnosti cerkvenih
organizacijah; razumeli je dal, da je tako
Tretil red kakor Marijina družba nepo-
trebna organizacija in da jih bo sler ko
prej ukini.

Nova imenovan dekan je star 63 let in
pri let starosti še dokaj šil. Dolgo vrsto let
je služil na Placuti v Gorici, kjer se je
baje pričel slovenščini. Iz Gorice je odšel

v Krmin in sedaj k nam. Znan je kot stra-
štan zagovornik fašizma, kateremu je zno-
žen podrediti tudi koristi cerkve ter je v
političnih pokrajinskih krogih zato zelo
upostovan. Kakšno sil je začrtal v dušopnu
štirskem delovanju med nami, bomo še
videli.

V zvezi z njegovo umestitvijo smo iz-
vedeli sledeče zanimive podrobnosti. Po
smrti pok. dekana Arka so bili smatranj za
najresnejše kandidate na izpraženo mesto:
Istrijski župnik in župnik iz Orlača, poleg
njiju pa župnik iz Gor in grgar-ki dekan
Cerkveni patronat — uprava rudnika je že
takoj v začetku zahtevala za to mesto Ita-
lijana. Prijazni je treba, da je v tem slučaju
rođakofski ordinarij v Gorici popolnoma
objektivno presojal in zagovarjal vsakega
stališče, da je treba naši dekaniji domaćega
človeka, ki bo razumel težnje in potrebe
prebivalstva — v kolikor ni bilo to samo
na zunan. Končno je bil baje sestavljen spi-
sek pri škof. ordinariatu v poštev prihaja-
ječi resnih kandidatov, med katerimi ni
nil bilo sedanjega dekana, ki ga je rudnik
izrečno zahteval. Ko je uprava rudnika zve-
dela za to, je vložila pritožbo direktno na
vaticansko kurijo, ki je slednje pritožbi
»godila in izdala naloga za imenovanje.

Nekaj pozvem novega za naš polje je
bil svecan banke, prirejen na časi novinar-
stvu. Priznati je treba, da je za uveložiti
vsi pravičljivi civilnih in vojaških obla-
našega mesta ter, da bo novolovljenim pre-
jeto od rudniške uprave 1.400 lir mesečne
plače, med tem ko se je moral pok. dekan
Arko zadovoljiti le s 300 lirami. (**)

Potreba organizacije naših manjina u Madžarskoj

Subotički »Neven« donosi bilješku o
brošuri Jugoslovenska manjina u Inostranstvu,
pa među ostalim kaže: »Našu pa-
žnju najviše je privuklo poglavlje o Jugo-
slovenima u Madžarskoj. Oval dio knjige
je dosta zanimav, ali raduje nas što je naj-
rad ipak nešto napisano o ovom problemu.
Bilo bi potrebno da se pitanju naših manji-
na u Inostranstvu posveti veća pažnja. Tre-
balo bi da se u Subotici stvori naročiti in-
stitut za naše manjine u Inostranstvu. Na-
pomnimo da u Pečuju, u Madžarskoj po-

stoji sličan institut za mađarske manjine
u Inostranstvu.
Ing. Alilivoj Matić piše u »Danu«: U Ma-
đarskoj naša manjina živi pocelepano pod
slovensčkim, hrvatskim, bunjevačkim, šo-
kačkim i srpskim imenima, te je donekle
razumljivo, pored ostalih razloga, zašto tih
pet naroda nisu mogli da dobiju pet poslani-
ka. Da su oni svi skupljeni pod jedinitu
jugoslovenskim imenom, ne bi, vjerovatno,
naši susjedni Mađari već iz obzira spram
svake manjine u Jugoslaviji propustili da
i jedan Jugosloven dodje u parlament.

Italijanski Židje bodo morali imeti samo židovske primke

Razen že znanih mer, ki jih je italijan-
ska vlada predpisala Židom glede njihovega
imela, družinskoga življenja, porok itd.,
so sedaj na redu tudi židovski primki.
Vlada bo izdala v najkrašjem času zakon,
da bodo morali Židje nositi samo židovske
primke ali sedanje svoje primke spreme-
niti v židovske. Fašisti trde, da so predniki
Židov imeli nekdanj samo židovske primke
in da so se pozneje protizakonno prisvojili
italijanski primkov, da bi s tem prikriji
svojo raso in poreklo. Na ta način je nastalo
mnogo Italijanskih primkov med katerimi
so sledeči najčešči: Caviglia, Fornari, Ros-
si, Bianchi, Nerj itd. V bodoče bodo morali
vsi ti nositi samo židovske primke. Mi-
strski svet je že sprejel zakon o židovskih
primkih in o pravu dediščine. Po tem za-
konu je med drugim dovoljno Italijanom, ki

niso Židje, a imajo značilne in različne
židovske primke, da vzamejo druge pristne
italijanske primke.

V prejšnji številki smo prinesli kratko
vesti, da so bili v Rimberku spremljeni
slovenski primki v italijanske z dekretom,
ki ga je izdal gorški prefekt. Te dni je pri-
nesel »Gazzettino« ponovne dekrete gorš-
kega prefekta o spremembi primkov. Tako
so bili spremljeni sledeči primki 9 družin:
Znam v Koprivi pri Krminu: Krasnić v
Cassani, Znidariš v Sartori, Mavrenčić v
Maurenzio, Kojančić v Coccani, Kos v
Cossi in Lenarčić v Lenardi. Dekreti so bi-
li nabiti na občinsko desno v Koprivi in ob-
javljeni v italijanskem uradnem listu. Po
tem sodč. zgleda, da je zopet oživljena
akcija za poitaljančevanje primkov.

V ITALIJI HOČEJO OMEJITI POTROŠNJO KAVE

Kakor smo že štali, so v Italiji ome-
jili uporabo velikega števila predmetov,
ki jih v veliki množici konsumirajo in
katere morajo za drag denar uvažati iz
inozemstva. Veliki izdatki za Abesinijo,
španska državljanska vojna, oboroževa-
nje, vse to je Italijo pristilo, da omeji
izdatke za blago, ki ga je treba uvoziti.
Nastala je tako imenovana avtarhija:
stremljenje, da se čimveč izdelata doma in
čim manj potroši. Najprej so omejili
uporabo kovin (najbolj železa, ki ga je
preproščano uporabljati celo v gradbene
svrhe, če ga je le mogoe nadomestiti)
in nato tudi drugih predmetov velikega
in manjšega konsumna. Sedaj je prisla na
vrsto celo kava, ki jo morajo največ uvo-
žati iz Brazilije. Če se spominjamo, koliko
je bilo reklame za abesinsko kavo, se
moramo nehoti vprašati, kako to, da je
sedaj nikjer ni. Ko so zasledili Abesinijo,
so celo mislili, da bodo v bližnji bodo-
čnosti kavo tudi izvažali in ne samo da
bi pokrili iz afriškega cesarstva svojih
potreb. Celu izrazili so bojazan, da ne bi
izvoz tako naglo napredoval in da bi
moral uvoz iz Brazilije premaglo usta-
viti, ker bi Brazilija odgovorila z slični-
mi ukrepi. Toda zleđna, da vsaj za en-
krat, z abesinsko kavo ne bo nič. Po li-
stih je propagirajo, naj se ljudje odre-
dejo kavi. Fašistina stranka pa že kon-
kretno postopa v avtarhinen smislu in
predpisuje oz. znekrat samo prtočva,
kakšne množnosti bi bile za mešanje kav-
z raznimi surrogati in pripravljaja prebiva-
lstvo na nove prikradave. Razine surro-
gata proučujajo tudi s higijenskega sta-
lišča in kateri bi najbolj prišli v poštev.
Znekrat pa ne povedo, kakšni so ti
surrogati. Italija mora plačati inozemstvu
za kavo 130 milijonov lir letno. Kako je
upadel konzum kave, jasno povedo sle-
deće številke. L. 1937. je bilo uvožene
kave za 185 milj. lir. Tu ni všeta kava
iz Abesinije in drugih Italijanskih kolo-
nij. L. 1938. je uvoz padel že na 138 milj.
lir, a v prvem četrtletju 1939. pa znaša
31 milj. lir napram 38 milj. lir v istem
začetku j. 1938.

PLODNOST SLAVENA

Njemački stručnjaci su utvrdili, da se
Evropa slavira. Razimjer trilu glavnih
evropskih rasa u milijunima, prema tim
podacima, izgleda ovako:

	Godine	1800.	1910.	1926.
Romani	63	108	119	
Germani	59	152	145	
Slaveni	65	187	203	

Postotak prirastača kod romanskih na-
roda, od 1890-1926. pao je od 33,7 na 25,3;
kod germanskih naroda od 31,6 na 31; kod
slavenskih naroda porastao je od 34,7 na
43,5.

U godini 1960. bit će u Evropi Slavena
preko 303 milijuna, ili 50,8 posto od
celokupnog stanovništva!

Prema statistici Društva Naroda prirast
stanovništva u slavenskim zemljama Evro-
pe u godište 11 do 14 na hiljadu, a
kod germanskih 6.

Računa se, da će 1960. godine broj
Slavena iznositi toliko koliko Romana
i Germana zajedno.

MALE VIJESTI

— Vlasti češko-moravskog protektorata
namjeravaju organizirati anketni odbor, ko-
li bi se ponovno imao baviti slučajem dra
Eduarda Beneša na osnovu obavještenja
koje je svojevrmeno dao Chwalkovskij.

— Slovački notranji minister prof. Tu-
ka je pri nekl vojaški parad i izjavil, da je
sam bog pomagat Slovakom, ker jim je dal
za voditelja velikoga nemškega fuhrerja
Adolfa Hitlerja, plemenitega in velikoduš-
nega zaštitnika.

— V uradnem vojaškem listu »Forze
armate« je izšel članek, ki podčrtava
napor italijanskega vojnega in civilnega
brodovja za časa državljanske vojne v Špa-
niji. Članek navaja podrobne podatke, da
so italijanske vojne in trgovske ladje v štiri
mesečih od konca 1936 do marca 1937
prepeljale v Španijo 100.000 mot, 4370 ve-
likih tovornih avtomobilov, 1200 tankov,
750 topov raznih kalibrov in 40.000 ton raz-
nega orožja, kot strojni pušk, pušk ter
streliva za pehoto, topništvo in letala. Pri
prevozu je sodelovalo 52 trgovskih ladij in
30 vojnih ladij. Članek tudi podčrtava ve-
liko vlogo, ki jo je imela vojna mornarica
v Sredozemskem morju, posebno »pristo-
voljske podmornice«, katerih naloga je bila,
da zaustavijo vsak dovoz iz Rusije v
Španijo

svake geste, svake riječi, svake melo-
dije, svakog veza nošnje. Boljeg dokaza
cieloome svijeta, da je Medumurje Ir-
vatsko i da nije nikakav Muravasars-
hely, nijesu autori mogli pružiti.

Tu je eto široko polje rada za svu
našu poletnu omladinu. Omladina traži
rada, ona je oduvijek i u svim vremen-
ima bila aktivna. I mi smo bili takvi
u mladim danima, i oči naši i djedovi,
a takva su eva i naša djeca. Uputimo
ih da se rad za narod ne sastoji samo
u borbenosti, koja je inače hvalevrijed-
na i kod omladine razumljiva, nego
daleko više u kulturnom radu u skup-
ljanju kulturnih vrednota narodnih u
čuvanju onoga što su nam oci stolje-
ćima stvarali.

Ovdje se, u domovini, u hrvatskim
krajevima, to provodi na veliko. Ta
što je drugo golemi rad Seljačke Sloge,
što su drugo sve one krasne smotre,
nego skupljanje, gomilanje i prikaziva-
nje narodnoga blaga? Jer sve to du-

ševno blago i ništa drugo čini hrvatski
narod narodom, različnim od drugih
naroda.

Skupljajmo dakle svi istarsko narod-
no blago. Tu ima posla za svakoga.
Tko može dolje, neka ga skuplja na
luci mjesta, u najužoj okolini, u svojoj
obitelji, u svom selu, tko stoji u pisme-
nom vezi, neka ga sakuplja pismeno, tko
ne može dolje, neka ga sabire ovdje od
onih starijih, koji ga u duši nose.

Neka se nađe jedan naš kulturni
radnik, koji će tu dužnost preuzeti na
sebe. Svi ćemo mu mi pomoći. Uče-
njaci nek skupljaju listine i papire po
prašnim arhivima. I to je posao, dra-
gocijen, nadasve hvalevrijedan. Al to
ne može svatko. Nije svatko učenjak.
Ali skupljati živo narodno blago to mo-
že svaki od nas. A kad povežemo i
stare listine i dokumente živoga na-
roda, to će biti dokazi, kojih nitko na
svijetu ne će moći pobiti!

INTERESI TRŽAŠKE LUKE

DROBIŽ

Članek komisarja tržiških javnih skladišč v listu „Il Sole“ — 70 odstočkov tranzitne trgovine odpade na Nemčijo

Dr. Carlo Perusino, komisar javnih skladišč v Trstu, je objavil v znanem gospodarskem listu „Il Sole“ splošen pregled na situacijo z ozirom na interese tržiškega pristanišča. Spremembe v Srednji Evropi so znatno vplivale na Trst in njegovo trgovino, ki so jo povsem spremenile. Trst je bil vrata v svet za vsa Avstro-Ogrska, ki je skozi njegovo pristanišče pošiljala v svet svoje pridelke in izdelke ter uvažala vse kar je potrebovala. Po vojni je se ga okolice tega zaledja ostalo. To so bila: Češkoslovaška, Avstrija in Ugarska. Danes prvih dveh držav ni več in tržiška luka je utrpela velike spremembe. V naslednjem podajamo njegovo izvajanja.

Proglasiše češko-moravskega protektorata se je direktno odražala na razvoj tranzitne trgovine v Trstu. Tranzitna trgovina je za Trst tujina, ker leži njegovo pristanišče na nasevernejši točki Jadranskega morja. Trstu je dolženo zaradi tega morja posredovalca za pomorsko trgovino široke zone Srednje in podonavske Evrope. Velika Nemčija je globoko posegla v politično konfiguracijo in spremenila inozemsko zaledje Trsta. Ti dogodki so ga postavili pred novo orijentacijo in popolnoma nove razvoje, ki so in bodo znatno spremenili strukturo tranzitne trgovine. Pomorska trgovina (uvoz in izvoz) je znašala preteklega leta 3.350.866 ton in je s tem skoro dosegla vrhunec iz l. 1913 (3.449.729 ton), ki je pomenil maksimum gospodarskega in trgovskega razvoja pred svetovno vojno.

Toda omeniti moramo, pravi pisec, da ta zavidiželni rezultat ne prilijeta od povečanja trgovine z inozemskimi zaledji, ki je v znatnem opadanju, temveč je produkt ogromnega avtarhičnega napora, ki ga izvršujejo kraljevine industrije. Treba je pogledati detaljno elemente tržiške trgovine po statističnih kriterijih, kot to delajo severno-evropske luke. Podatki za dve leti uazaj so sledeči:

	1938.	1937.
Uvoz:		
Premoz in rude	903	606
Mineralna olja	628	614
Žito	245	74
Razno blago	631	765
	2.407	2.059
Izvoz:		
Premoz in rude	87	127
Mineralna olja	165	126
Razno blago	707	862
Žito	12	7
	971	1.121
Skupaj	3.378	3.181

Mogočen polet, ki ga je povzročila avtarhična politika preteklega leta na področju kovinske, mehanske, siderurške, ladjedelne in letalske industrije in prisravnice Trsta k avtarhični bitki, vse to je znatno povečalo trgovino v tržiški luki, trgovino, ki ima industrijski karakter.

Koliko prispeva Trst k avtarhični bitki, ali bodo pri tem omenjeni samo plačli in reklamirani za 200.000 ton litega železa na leto. To je četrtina celotne italijanske produkcije litega železa v l. 1937. Razvitev nove in stare petrolejske industrije je pripomogel k zmanjšanju izvoza tuji deviz za končne produkte, ki so jih prej uvažali v veliko večji meri. Ladjedelnic predstavljajo največjo industrijo te vrste ne samo v Italiji temveč tudi na svetu in njihovo delovanje je sedaj znatnejše, ker izdelujejo ladje tudi za inozemstvo, kar spet v veliki meri pripomoga k avtarhični. Tovarne oli, ki so bile zarižane za izdelavo olja samo iz semen božatih z olieni, so se sedaj specializirale tudi v dobavi olja iz manj bogatih semen kakor so paradižnikova semena, sončniče, grozdna semena, itd. To izrabljanje domačih surovin je popolnoma v okviru avtarhične, kar znatno prispeva k pokriliti domačega trga. Zaradi tega so se številke teh postavk znatno zvišale v preteklem letu, tako n. pr. premoz in mineralna olja semena, kar je slo vse za uporabo kraljevine industrije, medtem ko so znatno padle postavke raznega drobnoprecnega blaga, ki predstavljajo temelj tržiškega tržišča.

Razno blago je pravi indeks trgovskega prometa. Ta važna kategorija je z ozirom na l. 1937 padla za 288.245 ton (to je za 17,7 odstočkov manj). To zadeva uvoz kakor izvoz v skoro enaki meri. Ta odstotek zmanjšanja je zelo pomemben in ga je občutili z ozirom na pomen, ki ga igra postavka raznega blaga v tržiški transportni trgovini. Kakšno so vrožke tega padca? Treba je predpostaviti, da 80 odstočkov trgovine z raznim blagom predstavlja tranzitno trgovino z inozemstvom (za in inozemstvo) tržiškega zaledja preko italijanske meje in da vrtoki ne leže v inozemski trgovini. Padec tržiške tranzitne trgovine je posledica zmanjšanja pomorske trgovine in prevsem zaradi zmanjšanja izvoza iz Nemčije, podonavskih držav in zaradi sprememb v Srednji Evropi. Naivečje izgubo je zabeležila tranzitna trgovina z Avstrijo in Češkoslovaško. V l.

1938 je zmanjšal izvoz za 85 odstočkov to je za 198.596 ton in najbolj prizadeta je bila trgovina z lesom, celulozo, papirjem, cinkovimi rudami, umetnimi papirji, stekleno in ostalimi tipičnimi avstrijskimi produkti. Sicer pa se je zvišal uvoz v Avstrijo za 95.991 ton (za 23,6 odstočkov) toda je zaradi silno velikih količin žita ter povečane uvoza kromovih in železnih rud, oljnatih semen, premoga, sadja in zelenjavca. Toda v istem času so zabeležili znaten padec pri uvozu surovega bombaža, kava, kavičnika, jedilnega olja, riža, žvepla, kož, kave in umetnih gnilov, vse kar je prej tvorilo tradicionalni del trgovine tržiške luke.

Zelo nevarna je situacija glede Češkoslovaške. V zadnjem tromesečju 1938, je padel izvoz za 49,9 odstočkov. Najbolj je padel izvoz celuloze, železnice, lumenja, kuhinjske posode, stekla in steklenih izdelkov, pletenin, tekstilnega blaga itd. Uvoz pa je padel celo za 61,4 odstočkov zaradi znatnega zmanjšanja tranzita surovega bombaža, kavičnika, jute, riža, tobaka, kave, poljedelskih pridelkov. Te izgube so kompenzirane v malenkostni količini s povišanim uvozom sadja in zelenjave. Sedajni politični dogodki so še preč bližji, da bi mogli prečiniti njih vpliv. Tranzitna trgovina z Nemčijo mora biti gledana s treh vidikov. Z gospodarskega stališča je pomembno, da izvoz lesa, celuloze, železnice, ki so bili glavni deli tržiške trgovine, je v glavni meri absorbiral Reich. Tovarne oli obkroženje prikličujoče države, ki so prej uvažale olje preko Trsta, Tekstilne tvornice dobavljajo surovine od drugod, ker je za Nemčijo cenoleno. Omeniti je treba tekstilne z umetnimi surovinami. Drugo je vprašanje valute, ki more v množičnem vplivati na trgovino. Kot tretji problem bi bile železnice, tarife ki se zanjkrat še niso spremenile. Tranzitna trgovina z Nemčijo je glavna pomena za Trst. Sedaj 70 odstočkov trgovine je vrste z inozemskim odpadke na Nemčijo, 8 na Slavsko, 12 na Ogrsko in 10 na inozemstvo in ostale države. Teh 70 odstočkov predstavlja 1.200.000 ton, ki bodo ostale za Trst čeprav je pravačna sila nemških luk močnejša, jekljičnejše.

Naslednja tabela nazorno predoča važne tržiške trgovine v zadnjih dveh letih po piščevih razlaganjih:

VANJSKO-POLITIČKI PREGLED

TALIJANSKI ANTIFASISTI OSNVAJU SVOJU LEGIJU

Tunis. — Talijanske protufasistične organizacije v Tunisu zamohle su francusku vlado u jednoj zajedničkoj rezoluciji, da im dozvoli osnivanje legije Garibaldi, koja bi se u slučaju rata borila za Francusku pod francuskim zapovjedništvom.

„SUDBINA MODERNIH RATOVA“

Rim. — Popolo di Roma piše: „Ako bukne rat, čitav svetlet morat će se boriti za njesta još udaljenija i još nepoznatija od Danziga. To je sudbina modernih ratova. 1914. godine Talijani su se borili u Solmu, a za to nisu dobili ni naskromnijeg eksploatacionu zonu na Vardaru. Kakvo čudo, ako se nešto slično desi sutra? Ratovi se vode svugdje, ali se dobivaju za stolom mira.“

BOJKOT NIEMAČKIH I TALIJANSKIH NOVIHA U VARŠAVI

Varšava. — Obzirom na zategnute poljsko-njemačke odnose i posljednje napadače talijanske stampe na poljsku vanjsku politiku, izdano je naredjenje svim vlasnicima javnih lokala, kao što su kavane, restauracije i klubovi, da boi kotiraju njemačke i talijanske novine. Desetna je bojkot važilo samo za njemačke novine.

U ABESINJIJI VODI SE JOŠ USTASKA AKCIJA

Gubitel Talijana u svibnju. — Prema službenim podatcima talijanske uprave u Abesiniji u toku mjeseca svibnja u raznim redarstvenim operacijama pri suzbijanju ustaske akcije u Abesiniji pali su jedan časnik i četiri talijanska vojnika, dok je jedan podčasnik fasisističke milicije umro od zadobivenih rana. U istom mjesecu umrlo je od raznih bolesti 15 vojnika. Ukupni gubitel talijanske vojske u Abesiniji od l. 1. 1935. do 31. V. 1939. iznose 4561 mrtvih od kojih 1632 palih u borbama, 207 umrlih od rana, 30 je nestalo, a 292 vojnika umrlo su od raznih bolesti.

GUBICI TALIJANA U ŠPANSKOJ

Rim. — Rezultati talijanskog ratovanja u Španjolskoj su ovi: 3.327 mrtvih, 11.227 ranjenih. Među tim mrtvima ima — suđeci po hrvatskim odnosno slovenskim prezimenima — i nekoliko naših sunarodnjaka iz Istre i Trsta.

SLUŽBENI TEČAJ TALIJANSKE LIRE U MJESECU LIPNJU

određen je 228 dinara za 100 lira. Inače se lira u pograničnim krajevima obično računava po 230—235 dinara za 100 lira.

Prihodi:	1938.	1937.	razlika
Avstrija	160.146	355.742	— 55,0
Češkoslovaška	252.821	265.875	— 4,9
Nemčija	41.940	44.962	— 6,7

Udohodi:	1938.	1937.	razlika
Avstrija	502.252	406.261	+ 23,6
Češkoslovaška	144.523	169.947	— 15,0
Nemčija	55.214	51.937	+ 6,3

Po dvaipetih tisuć, zaključuje pisec, otkar je padla Avstro-Ogrska, se Trst i hata povozna pred politično neurejenim zaledjem in tržiškom tržišće bo pod ljubivo pomoćno fašističnoga režima znalo s svojom liečivnošću in tradicijom prenašati taji nove težave, da bi se napotilo k važnoj boljši budućnosti.

Iz piščevog članka mremo zaključiti sledeće: — 1) da je v znatnem opadanju trgovina ki se bila karakteristična za Trst in najbolj domstva t. i. tranzitna trgovina lesa, celuloze, žel. izdelkov, kave itd. — 2) da je zaradi političnih momenta ostala in se celo znatno povečala tista trgovina, ki ni karakteristična za Trst. — 3) da se je povečala trgovina, ki gre na rovaš avtarhične t. i. zaradi povečanja domače industrije (ladjedelstvo, premoz, rude mineralna olja). — 4) da je budućnost Trsta nevarna to da se mu bo treba boriti za tranzitno blago še v veliki meri nego se je prej. — 5) da se je silno povečal vpliv Nemčije od katere je v množičnem odvsnu tržiška luka.

Z druge strani se nadao tržiški krogi, da bo močnice pritegniti Nemčijo, da bi izvažala sladkor, odkar je zavzela Češkoslovaško in s katero posebnje sedaj silno sladakorno industrijo. L. 1937. je Češkoslovaška izvozila skozi Trst 650.000 kvintalov sladakorja. Iz gotovih virov so doznali, da misli Nemčija še povečati to industrijo in izvažati sladkor v dežele Sredozemnega morja. Zatirnico, da so dobili zagotovila, da bo Nemčija izvažala sladkor za in tržišča samo skozi Trst. Ljudimo je, tako pravijo, da se bo Nemčija poslužila Trsta zaradi političnega prijateljstva in zaradi tarifnih olajšav, ki jih uvažava češko-moravskeh blazen. Marsiško se je bal, da bo češki sladkor šel skozi Hamburg zaradi valutnih ozirov. Tržiški krogi so dobili zatrdila, da se to ne bo zgodilo, temveč da se bo češki sladkor izva. al se nadalje skozi Trst, da bodo isto storili celo bavarske sladakorne industrije. št.

— Chicago, USA. — Po dolgi boezni je dne 10. maja umrl naš rojak Michael Lenarčič, star 54 let. Pokojnik se je rodil v Nadanujem selu pri St. Petru na Krasu. Na Primorskem zapušta pet sester in več sorodnikov, v Ameriki pa ženo in hčerko.

— Catanzaro, Južna Italija. — Sele sedaj je prišla vest, da je umrl v Catanzaru vojak Andrej Potocnik iz Orehovec pri St. Vidu nad Vipavo. Umrl je za plućnico, ki si jo je nalezol od priški vepelica rezervistično za Albanijo. Prežaba se je udeležilo preko 150 vojakov Slavencev. Potocnik zapušta ženo, enega otroka, dva brata v Argentini in enega v Sev. Ameriki.

— Gorica. — V ponedeljek so otvorili razstavo česeni, ki je bila zelo dobro obiskana in imela je uspeh.

— Gradiska. — Na cestji proti Zagradu je neznanji avtomobil povozil do smrti 60-letnega cementnega delavca Josipa Terpija. Oblasti so napravile preiskavo.

— Herpelje-Kozina. — Občina namerava daveti posojilo v znesku 18000 litr, ki ga bo uporabila za gradnjo občinskega vodovoda. Posojilo se bo obrestovalno bate po 6 in pol odstotka.

— Knežak. — Dne 2. maja je umrl v Knežaku Alojz Sireli (Mikov), star 25 let. Zaradi očeta, sestro, brata ter po enega brata v Sev. in Južni Ameriki.

— Kolsko. — S češnje je padla Zdenka Polaka Rožičeva. Padla je s 4 m visokega drevesa in zadela z glavno ob koleni ter se prebila lumbno. V gorški bolnišnici so zdravilni izražali, da imajo malo upanja da bi jo rešili.

— Koper. — Nekdanji potiški madžoskihi opravahc nišar, Soruti je bil imenovan za kanonika koprškega kapitla.

— Koper. — Minister za javna dela Kobiljevič si je pretleke dni ogledal razna javna dela v Istri, posebno pa dela na cestah. Ob njegovi prisotnosti so pučli z delov za novo hčerko soka ki bo posvečena Ant. Šatro, imenitni znanecca Nazarija Šatro.

— Materija. — Pri kosul se je 26-letni Filipac Ivan Luko nestrečno ranil v trebuh s kosom, da si je prerezal nekaj črevesja. V tečem stanju so ga pripeljali v tečajno bolnišnico.

Orlek. — Z volaskim strahovcem, ki ga je našel na travniku, se je obdržel 10-letni Franjo Laban. Odneslo mu je nekaj pristov na levi roki. Odpehali so ga v bolnišnico.

— Sv. Križ pri Trstu. — V trz. bolnišnico so pripeljali v zelo težen stanju 13-letnega Valentina Kodriča, vsega nezavestnega in s občeno hobotnjo, ko so se izkazali, da je Valentin za Sulo odzval na zalezal napad in prišel skozi češkoslovaško z visoko nadpustno. Nesrečni deček je pri tem našel z droga, ožgan po vsem telesu. Zdravnik imajo je malo upanja da bi ga rešili.

— Šempas. — Za novega župana je bil pred nekaj dnevi imenovan fašist Evžen de Rozco.

— Trst. — Umrl so: Toflan Ivan 44 let. Zahlovec, vd. Brandolin Ursula 85. Škerjanc Anton 24.

— Trst. — Statistični podatki za ljudsko ribanje tržiškega mesta so sledeči: v aprilu je umrlo 266, rojstev je bilo 338 (pirastek 72) v ostali provinciji: pa je umrlo 177, rojstev je bilo 89 (pirastek 160). v maju je v mestu umrlo 302 osebe, rodilo se 257 (pirastek 45) v provinciji je umrlo 161, a rodilo se je 80 (pirastek 81).

— Trst. — Oblasti so aretirale 27-letnega Konstantina Grahonjo iz Mih. Obložca, da je izvršil številne tatvine, tako tudi da je ukradel trafikantini Klemenčini Gasvodič 500 lir.

— Trst. — Dne 11. t. m. je pričelo gorjeti v ladjedelnici sv. Marka. Ugnela se je kolonijona v odseku za cevi. Ker je bilo v bližini mogoč lega, se je ogenj hitro razširil in je tako zgorelo tudi precej lesa ter streha skladišča. Cenilo ga je zgorelo 1500 kg kolonijona.

— Trst. — 58-letna Barbara Pernovič je pri padcu dobila rano na glavi in pretres možganov. Prepeljali so jo v bolnišnico.

— Trst. — Oblasti so aretirale 27-letnega Konstantina Grahonjo iz Mih. Obložca, da je izvršil številne tatvine, tako tudi da je ukradel trafikantini Klemenčini Gasvodič 500 lir.

— Trst. — Dne 11. t. m. je pričelo gorjeti v ladjedelnici sv. Marka. Ugnela se je kolonijona v odseku za cevi. Ker je bilo v bližini mogoč lega, se je ogenj hitro razširil in je tako zgorelo tudi precej lesa ter streha skladišča. Cenilo ga je zgorelo 1500 kg kolonijona.

— Trst. — 58-letna Barbara Pernovič je pri padcu dobila rano na glavi in pretres možganov. Prepeljali so jo v bolnišnico.

— Trst. — Oblasti so aretirale 27-letnega Konstantina Grahonjo iz Mih. Obložca, da je izvršil številne tatvine, tako tudi da je ukradel trafikantini Klemenčini Gasvodič 500 lir.

PRODAVAČI ŽIVEŽNIH NAMIRNICA MORAJU BITI ZDRAVI

Pula. — U smislu vladnega dekreta moraju svi, koji rade pri izrabli ili prodaji živežnih namirnica i pića, biti liječnički pregledani. Oni koji već imaju takove liječničke nalaze od prije moraju se u toku mjeseca nalaze ponovno podvrći liječničkom pregledu.

Maturanti z idrijske realke iz leta 1919 so naprošeni, da sporožijo svoj naslov v svrhu sestanka ob priški 20. letnice na dr. Sava Katnik, Kranj

Zabrana slobodnog lova

Pazin. — Pazinski lovcii imali su skupštinu na kojoj je donesena rezolucija, kojom se traži da se zabrani slobodno lovištvo divljaci, kako bi se sačuvalo faunističko bogatstvo Istre, koje je zbog neregularnog lovištva divljaci i ptica, skoro savršeno potamnjeno.

Lovci su ovih dana ustrijelili krasan primjerak orla, pa su ga poklonili ravnatelju ovdašnjeg konvikta, da ga prepravi u nacionalnog lovištva divljaci i ptica, skoro savršeno potamnjeno.

Gradi se cesta

Kopar. — U nedjelju izvršeno je otvorenje nove ceste koja vodi od Kopra do Portoroža. Cesta koja vodi od Svete Lucije u Buje i iz Buje preko Visočana u Badernu također se proširuje i dotjerava.

Utjelo se seljak

Kopar. — Franjo Čuka iz Salvara, o kom smo u zadnjem broju lista javili da je nestao od kuće, i da mu se nikako ne može naći u trag, ovih je dana pronađen, ali utvrdi Njegova sestra prozračiti poljicu imanje jedne lovkve opazi nafieldu da nešto tuđo pliva na vodi. Kad su trupu izvadili ustanovili su da je to utjelo nestrogo Čuka. Mi smo već u prošlom broju izrazili hoćemo, da je pokojni Čuka, duševno rasipnik, možda zbog nje i more. Neki su govorili, da su ga vidjeli kako ide uz tračnice dak negdje kod Pirana i nagadili su da je valjda otišao u Piran u polohu tamo učiti sestri. Kako vidimo, on nije išao daleko od kuće. Utjelo se u prvot lovkvi.

Lj. Ljavi, Ljubavi...

Barbana. — Poški Šugar iz Barbana, koji je sada 31 godina, dogodila se neiprikladna nova ljubav s jednim seoskim mladićem, koji je posjeduje, a kako se to smatra u selu velikom sramotom. Poška je pokušala da kod svoje ljubavi odstrani. Stivalo se našla i ona danas ispitačava svoje ljubavi u zatvoru. Ljubavi, ljubavi, svaki ti odnata kosi — šta si učinila od svoje mladosti — rekli bi naši.

Zapela je gradnja ceste

Raša. — Poduzeće koje gradi cestu od Opatca preko Raše do Pule ovih dana završava radnje na rizičelu Labin—Raša. — Govorilo se, da će se odmah nakon toga nastaviti s gradnjom dijela od Raše do Pule, no zlokuki proroci kažu da je to odgođeno na neizdarek i da toga tako skoro ne ćemo dočekati.

Pao sa stabla

Labin. — Josip Baštera Josipov kome je sada 15 godina popo se na trešnju da nabere trešnja. Preuzetati i previse se pouzdavajući u svoju spretnešć stao je na tanku granu, koja je pod njime pukla i on je pao na zemlju iz prilijene visine, pa je pri zadu prelomio nogu. Praveže je u puljsku bolnicu, gdje će, kako kažu, morati odelžati borem 2 mjeseca.

POVJESNA PABIRČENJA

KAKO JE BILU O ISTRU IZA NAPOLEONSKIH RATOVA?

Militaristički i slobodomislački napoleonski režim nije u Istri imao mnogo pristalica, iako mu se mora priznati da je za kratko vrijeme svoje vladavine učinio mnogo dobra, podučio škole, izgrađujući ceste i brineći se za javnu sigurnost.

Osobito je javna sigurnost bila veoma slaba. Dvustrajni ratovi poživinili su ljudu u cijeloj Evropi. Na stolnje vojnih bjegunaca, kiatarilo se po selima, otmajajući što bi im došlo pod ruku.

Marsal Marmont, dubrovački vojvoda, gubernator Ilirskih pokrajina priča u svojim memoarima, kako je drakonskim mjerama iskorjenio razbojništvo u Istri. Jednoga je dana dao izvršiti 60 smrtnih osuda.

Naročito su glavne ceste koje vode iz Trsta u Pulu i u Rijeku bile poprište čestih razbojničkih napada. Jednim dekretom učinio je Marmont za svako razbojništvo odgovornom onu opčinu, na čijem se je teritoriju dogodilo, a opčinu su solidarno morali nadoknaditi štetu. Za svako umorstvo vojnika je vlast uzela dva taoca, koji bi ostajali u zatvoru tako dugo, dok ne bi bio pronađen pravi krivac i počinitelj zločina.

Osudjeni na smrt bili su javno vješani i izloženi mjesecima; mjeseca na javnim cestama. Zitejli pojedinih sela morali su pod prijetnjom globe od 1000 franaka, čuvati tijela obješenih kažnjelika.

Ukrali mu ovce na paši

Gojaki. U zadnje vrijeme u našim se krajevima dešavaju češće krađe, tako da čovjek nije na večer siguran kada kravu ili ovce zatvori u štalu, da će ih ujutro naći. No ne samo da blago nestaje iz štale, nego ga znade nestati i s paše. Koncem prošloga mjeseca ukradeno je seljaku Gojaku Martinu (zvanom Lokotić) na paši na mjestu zvanom Lovardišće 35 glava ovaca. Kako su nastali vruci dani on je svoje ovce stierao u hlad, otišao kući na obed i kod kuće obavio neke poslove. Kad se je popodne oko 4 sata vratio po ovce, nije ih više našao. Počeo ih je na sve strane tražiti, ali do danas siromah nije uspio da ih nađe u trag.

Sumnja se da su kradljivci u sporazumu s mesarima i da su njima ovce oterali. Siromah Gojak osim ovih ovaca nije imao nikakvog drugog blaga.

Imanje otišlo na dražbu

Dane. Sredinom svibnja u našem je selu opet išlo na dražbu jedno naše imanje. Poropat Martinu (zvan Viduč) prodano je imanje za dug na porecu u iznosu od 4 hiljade lira.

Ovo imanje, Poropat je bio kupio g. 1920 za svotu od 102 hiljade lira od sada ped. Mate Sankovčica i njegovog sina Davorina, poznatih nacionalnih radnika u našem kraju, koji su se iselili u Jugoslaviju.

Novac što ga je Poropat dao za ovo imanje donio je iz Amerike. Sada je siromah propao i ostao i bez novca i bez imanja. Upravoštile ga teške prilike u koje je cijeli naš kraj poslije rata zapao.

Tečaj za poljodjelce

Ješane. — U Novokračini i Bašičima završen je u nedjelju tečajevi za vođarstvo i stočarstvo. Posjetioci tečaja dohili su diplome i kao nagradu na odlasku, svaki po jednu škare za ciljepljenje, nožove i drugi alat.

Iz ječo so se vrnili

Kako smo že poročali, so se pred kratkem vrnili iz ječo prof. Zorko Jelinić, Josip Srebrnič, Janko Levani, Slavko Kogoj i drugi, ki so morali zaradi političnih prestopkov predsedati mnogo leta v ječi in konfinaciji. Po znanimi martnem sporazumu iz 1937. je bilo naštetih 132 internirancev, ki so med temi časom bili v veliki večini že izpušeni. Med najbolj znameniti so bili sedaj izpušeni Slavko Bevk iz Cernege in učitelj Fran Tratušč iz Črnuca vria. Svojele se nadaljo, da bodo v kratkem izpušeni tudi obsojenici iz goriskega procesa zaradi dogodkva in Koprivšču pri Kalu nad Kanalom.

DJEVOJČICA UMRLA OD TETANUSA

Buzet. — Prošli četvrtak umrla je od otrovanja krvi 11-godišnja djevojčica Stanislava Buršič. Ona je bila sa stadom ovaca na paši, pa se nabola na tra. Uhod se est, gdje će, kako kažu, morati odelžati borem 2 mjeseca.

DOBRA LETINA ČEŠENJ

Vipava, junija 1939. — Najvažnejši spomladanski pridelek naše doline so češnje, ki so bile že v stari Avstriji vsepovod znane in čislane, da, celo v Ameriki. V novih razmerah, posebno z novimi mejami je izvoz na vzhod, posebno v Slovenijo onemogočen, radi previsoke carine. Poleg tega pa so v pridelu starih pokrajini Italije dobile močnega konkurenta na domačem trgu, čeprav jih naše kvalitetno dajče presejajo. Toda kljub vsemu so si na domačem trgu izborili razmeroma dobro tržišče in domaćemu načemu kmetu ob dobrih letinah lep dohodek tleto, da se vedno tvorijo važno gospodarsko postavko in jim zato še vedno postavejšo največjo srb. Tuđi letos se je naša dolina ob evetju tega koristnega sadnega drevoja, vendar pa je spomladanski muhasto vreme, posebno burja, marsičje grozila, da bomo v svojih upih razočarani. Toda huđega ravno ni bilo. Sicer je za blinkotno praznike burja ponovno močno otresla in oguľla češnje, vendar je tuđi za prodaj ostal še obdržen del. Tuđi cena letošnjemu pridellu češenj je razmeroma dobra.

Ljubljanska opera v Trstu

«Piccolo» z dne 11. m. poroča: Izredne predstave ljubljanske gledališća v Politeama Rosetti, o katerih smo pred časom poročali, so postale resnica: 20, 21, in 22 t. m. bodo slajali ljubljanski igralci, ki so bili pred dvema leti uplaydani, predvajali, pomnoženj z najboljšimi igralci drugih jugoslavenskih odrov, tri opere od katerih sta dve že doloceni: «Roris Godunov» Musorogskaja in «Prodna nevesta» Smetana. Treća opera bo dolocena je dni. Pri teh predstavah bosta sodelovala znanj borion Krizaj iz dr. gledališća v Zagrebu in mlada sopranistka Aida Novč, ki je za vnosivana na Jugoslavenski edrini. Ni prikupljeno tuđi, da ne bi prišel talijni tenorist Rihavec iz bogratske opere. Dirigiral bo maestro Mirko Polič.

Cijena krumpira

Pula. — Pokrajinsko namjesništvo javlja, da se cijene krumpira imaju snizeti, kako slijedi: stari krumpir iz 1938 (domaći) 70 centima po kilogramu, što postale skuplje nego 70 centima po kilogramu, a mladi ovogodišnji 90 centezima, (70 cent. je 1.60 Din, a 90 cent. je 2 Din.).

Izgorjela kuća

Ješane. — U noć izmedju srijede i četvrtka tj. 31 maja i 1 juna velika je nekreća zadelsa našeg seljaka Ivana Mitrotovo, Izgorila mu kuća do temelja. Kod gašenja teško su nastradali on i njegov sin zadobivši teške opекline. Spasili su tek nešto rublja, a pokućstvo i poljsko orudje je potpunoma izgorilo. Kuća nije bila osigurana.

50.000 LJUDI PRI PRENOSU SLIKE MATERE BOŽJE S SVETE GORE V GORIŠKO STOLNICO

Dne 11 t. m. so je u okviru proslave 400 letnice Sv. Gore izvršila velika svečanost prenosa slike Matero Božje s Sv. Gore v gorisko stolnico. Listi pišejo, da se je ob tel prišli zbralo v Gorici okoli 50.000 ljudi, ki so prišli iz najbolj oddaljenih vasi, da bi prisostvovali te vrsti svečanosti. Mesto je bilo vse v zastavi in okrašeno z verskimi napisi. Slika Matero Božje je daroval samostanu na Sv. Gori benčki patrijarh kardinal Ormanj i. 1544.

VIJESTI IZ DOMOVINE

PUTOVANJA U ITALIJU

Zagreb. — «Putnik» priredjuje češki putovanja u Italiju, na tako i ovih dana organizira putovanje kroz Italiju i brodov oko Italije. Mnogi naši ovdješnji ljudi, koji se zanimaju za Istru željeli bi da «Putnik» ili «Tpred» prirede jedamput i izlet autobusom po Istri, ali tako da se provedu po našim selima i vide kako tamo narod živi, misli i osjeća. Ali ne kroz Potentikova sela!

Jedan je zagrebački odvjetnik prošle godine sa svojom suprugom u vlastitom autu pošao na put kroz Istru. Nije međutim išao u gradove da gleda znamenitosti i rimske starine i muzeje, nego je išao cestama drugog razreda i zaustavljao se po zabavnim selima, zašao u seljačke kuće i razgovarao s narodom od srca k srcu. — Često bi znao stati s autom nasred ceste. Sijao bi i pošao među teške u polju, sjeo u hlad i pio s njima. Da ste ga čuli što je pričao kad se vratio, bi kolikim zaustavljanjima. — Tal se je gospodin, čije ime iz razumljivih razloga ne iznosimo, vratio sasvim drugim pogledima na našu Istru i prilike u njoj.

ITALIJA SUDJELUJE NA SAJMovima U ZAGREBU I BEOGRADU

Rim 7. VI. Stefani javlja: Italija je odčinila ove godine službeno sudjelovanje na Međunarodnim sajmovima, koji će se održavati u Beogradu, Zagrebu, Beču i Smirni

ROJAKI Z GORIŠKEGA NA VJEŠEJMU

Ljubljana, Junija 1939. — Danes 5. Junija so pripeljali trije Ribljevi autobusi naše rojake z Goriškega na ljubljanski velejejm. Tuđi popoldanski potniški vlak z Raketa je pripeljal polno naših ljudi, ki si bodo v par dneh ogledali velejejm in nabrali novih pobud za svoje uđejstvovanje. Na kolodvoru in autobusni postaji so jih radostnih sre pričakovali svoje in jih odpeljali na svoje domove. — (***)

ZA PUTOVANJE U ITALIJU NIE POTREBNO PORESKO UVJERJENJE

Beograd. — Ministarstvo financija donijelo je riješenje, da se od lica, koja žele u ovoj godini od 1. lipnja do 31. listopada putovati u inozemstvo ne zahtijeva pri vadenju putnica uvjerenje o plaćenju porezu

NAŠ IZVOZ STOKE U ITALIJU

Sušak. — Iz Jugoslavije so mjesечно izveze u Italiju preko Sušaka 1200—1500 goveda, 800—1000 komada teladi, 200—300 svinja i nešto preko 100 konja.

ITALIJA JE OBUSTAVILA UVOZ ROGATE STOKE IZ JUGOSLAVIJE

Beograd. — Italija je obustavila uvoz goveda iz Jugoslavije. Ovu obustavljanje uvoza rogate stoke iz Jugoslavije od strane Italije došlo je zbog toga, što se u posljednjim transportima naše stoke pojavilo nekoliko slučajeva svinjave. Prama dobivenim informacijama, novija svinjave iz bila je tek na talijanskom teritoriju te se prema tome ne može reći da su ti slučajevi zaraze porijekom iz naše zemlje. — Naše vladne ustanove poduzele su naenergijejnije mjere, da se ova obustava izvoza naših goveda u Italiju suspendira.

IZVOZ I UVOZ ITALIJE I JUGOSLAVIJE

U mjesecu travnju ove godine izvezeno je iz Jugoslavije u Italiju robe za 55 mil. Din, a uvezeno je iz Italije za 49 milijuna dinara.

platno na tzv. zrabotne. Seljaci su na takvim radovima bili često i mnogo malretirani.

Nisu bili rijetki slučajevi, da su vojnici i oficiri, odnosno vojni činovnici znali provaliti u kuću i odnijeti hranu i živč, ze sileno za svoje konje. Narod je zbog toga bio veoma ozlojeđen.

Prosvjeta je bila na najnižem stepenu. Pismenih ljudi jedva da je bilo tako da je još 1839 kanonik Stankovič izjavio, da u pazinskom kapetanatu izuzev jednog ih dvojice nitko drugi ni ne zna pisati. Ono naših nekoliko darovitih ljudi, koji su otišli u njemačke i talijanske škole brzo bi se odnarodilo. To nije ni tako nerazumljivo, kad znamo da tada još narodnog preporoda nije tako rekuc bilo ni u sreu Hrvatske, a žamo li se to moglo tražiti od hrvatske periferije. Međutim sama imena, odnosno prezimena, istaknutih talijanskih intelektualaca istarskih iz tog vremena dokazuju, da su oni djeca hrvatskih roditelja. Tako na pr. Franjo Šestan, Ive Oplandić, pjesnik i satiričar, historičar kanonik Petar Stankovič, Mate Karižić, Augustin Godina i mnogi drugi.

Godine 1838 u studenom otvorena je u Pazinu njemačka gimnazija sa 6 razreda, koja je povjerenja Franjevićima, 1842 reducirana je gimnazija na sama 4 razreda. Sva je sreća da su gimnazijci uprjavljali i u njoj mladež odgajali Franjevići, koji, iako nisu bili ni sami odgojeni u hrvatskom, odnosno tada ilirskom nacionalnom duhu, bili su ipak uglavnom sinovi našega naroda i u naj-

tješnjem dodiru s fratrima na Trsatu. Karlovcu, Ljubljani itd.

Kod njih se je školao i naš neumrlj biskup Dobrota, koga su fratru valjda po samoj Providnosti Božjoj poslali na daljnje nauke, ni u sjevernu Italiju, koja je tada bila sastavni dio Austrije, ni u Austriju, nego baš u Karlovac u Hrvatsku, gdje je u to doba hrvatski narodni preporod bio u punom zamahu.

U te dane međutim talijanski preporod bio na vrhuncu, pa su istarski talijanski djaci, koji su se uglavnom rekrutirali iz onih nekoliko imena hrvatskih obitelji, vraćajući se u Italiju, donijeli u Istru talijanski identizam. Neki su zaneseniji kombinirali da zajedno s ostalim krajevima Lombardije u Veneciji, u one burne dane 1848 dignu i oni buni, za svrhom da se talijanske zemlje odeljepe od Austrije. Priznavali su međutim i sami (Maddonizza, Vidulich) da Talliana ima u Istri i siviđe malo, a da bi mogli štroviti ma kakav pokret. Osim toga hrvatsko bi ih seljaštvo, koje timoga idejama nije bilo ni najmanje sklonu, prosto pregazilo, kako to na jednom mjestu piše i Carlo De Franceschi (onon credevano giunto il momento di avventurarsi a manifestazioni di carattere rivoluzionario, le quali non avrebbero fatto che peggiorare la situazione precaria degli Italiani dell'Istria, p o c h i, s p a r s i, i n e r m i, privi dello speranzoso appoggio di Trieste, sui quali gli orozisti del Governo minacciavano di scart njemu il furore dei contadini croato/ta Jur — est

